

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler

Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato

1. maj 2016

Sted

Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, *SIK*, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning (GAS)*.

Læs om SIK på lex.dk

Kingumut maani Nunarsuaq tamakkerlugu Sulisartut ullorsiornerat nalliussiniarlugu katersuuppugut. Sulisartut ulluanni tamassi pilluangaaritsi !

--

Ukiormanna Naalakkersuinikkut oqariartuutigineqarpoq Meeqqat ukiuattut taaneqassasoq, tassani meeqqat atugaat ulluinnarni qanoq ittuunnersut eqqumaffigineqarneruniassammata. Meeqqat atugaat pitsaangorsaavineqassappata angajoqqaat atugaat pitsanngorsaavineqartariaqarput, meeqqammi namminneq atukkatik imaluunniit ulluinnarni qanoq atugassaqarnerlutik aaliangersaaffigisinnaangilaat. Taamaammat meeqqat ulluinnarni pitsaanagerusumik atugaqassappata minnerpaamik angajoqqaat suliffeqartariaqarput ataavartumik suliffigisinnaasaminnik.

Inuiaqatigiit nunatsinni sumiikkaluarutta akissarsiat appasippallaarneri nilliaatigiuarpagut, suliat assigiit ilinniakkat assigiit, taamaattorli tikisitat akissarsiaat qaffasinnerit. Nioqqutissat akisuallaarneri naammagittaalliutigiuarpagut, inissiat issittumut naleqqutinngitsut, oquttut. Aamma ulluni makkunani ilinniartitaaneq pillugu oqallinneq, ilinniartinnunngooq isernissamut piumasaaqatit qaffasinnerusariaqarput, Peqqinnissaqarfiup innuttaasunik kiffartuussinera ajorluinnartoq. Suliffissaaleqineq qaffasippallaartoq, SIK-mi ilaasortagut suliffissaqanngitsut, pisortat ikiorsiissutaannik akilersuisinneqartut – aaligooq ikiorsiissutit.

Unaana oqaatiginiaringa: Inuiaqatigiinni ajornartorsiutigut imaannaanngitsut taagungassagut amerlaqaat, tamarmik aningaasarpassuarnik naleqartut, tamarmik Nunatta karsiata pisariaqartitai, tamatta pisariaqartitagut.

Taamaattorli sivitsorpoq inuiaqatigiinni aatsitassarsiorniartunik: isaasalerlugu ”suliffinnik aningaasarsiorfissanik nutaanik pilersitsiniartut” siunertaat apeqquserlugu inuiaqatigiinnik taasisitsinissamik piumasaaqaateqartoqartarluni, aatsitassanngooq uranitaqarmata (0,03 %-imik), tassungalu ilanngullugu tunisassiarineqarnissaa akuersissutigineqarsimammat. Suliffissaq ilaasortatsinnut inuiaqatigiinnullumi tamarmut aningaasarsiorfissatut pilersinniarneqartoq taamaalilluni ajoraluartumik kinguarsarujoorparput – isigerujuujutigalugit innuttaasut annertujartuinnartumik atugarliuteqaleriartortut.

Isumaqarpugut ingerlaqqinnissarput piffissanngortoq. SIK-miik piumasaraarput demokratiskiusumik qinikkagut politikerit nammineerluta tatigalugit toqqakkagut suliffinnik ataavartunik pilersitsiniarlutik suliniuteqarniarlik. Tassami inuiaqatigiit apereqqaartuassagutsigit sunik aallartitsinialerlutalu taasisitsisarlutu, taava qinersisarneq sumut iluaqutigissagatsigu ? Qaqugukkut nutaanik pilersitsisoqartassava taava ? Taamaappat qinikkagut tatigisimanngilagut. Soormi taava qinersisassaagut, soormi taava partiilersussaagut ?

Tassami aamma ernumatigaarput sunilluunniit aatsitassarsiornernik aallartitsisoqassatillugu qinersisartut tamatigut taasitinneqartassappata, taava maani nunatsinni aningaasaleerusussuseq kajumigineqarunnaassaaq.

--

Ukiuni arlalinngortuni aalisakkat akii qaffakkaluttuinnarput, minnerunngitsumik qalerallit akii eqqarsaatigalugit, sulisartullu akissarsiaat annertunerusumik aningaasaliiffigiumaneqassanatik. Aalisakkat qalerallit akiisa qaffakkaluttuinnarnerat soorunami aalisartut aalisariutaatillillu kaasarfinit nuannaartitsissaqaat, minnerunngitsumillu Nunatta karsianut aamma iluaqusiingaatsiassalluni. Qutsannaqaat ukiut tallimat ingerlanerinnaanni qaleralinniat akissarsiaat 100 %-mik amerlisimasut.

Sulisartulli akissarsiatigut qaffaaffigineqarpat ?

Aggorsimasuminernik tunineqarput.

Aatsaallimi inuiaqatigiit pisuussutaasa, tassa aalisakkat raajallu akiisa taamarujussuaq qaffannerat ilaasortatsinnut, aalisagaatitsinnik suliarinnittunut assinganik sunniuteqartariaqaralarpoq, suliffissuarni aalisakkerisut akissarsiaasa 100 %-imik qaffannerisigut.

Qanormi aamma inuiaqatigiit pisuussutaat innuttaasut ilaannaannut annertuumik iluaqusiissappat ? Naamik ! Assigiinnerusumik nunatsinni agguariaaseqartariaqarpugut. Soorlu qanga Kalaallit pisaqarunik pisartik agguaattaraat, kikkut tamaasa ussingassaqartinniarlugit.

Ullumikkut qujanartumik annerujartuinnartumik piunasaqaataalerpoq maani nunami aalisakkat qaqqineqartut suliarineqassasut, taamatuttaaq aamma naleqarnerulersitsinissaq eqqartorneqartuartut ilagilerpaat. Kisianni taamatut piunasaqariarluni maanaannaq umiarsualiisoqartarnera nunami tunisiorfiutilinnut nalornilersitsisarpoq, soormi Nunami tunisassiorfiutillit annertusassappat ilisimagunikkut kikkut tamarmik imaasiinnarlutik Russit umiarsuapalaavinik atoriarlutik tunitsivittut inissisneqartassapata.

Taamaammat aamma uagut inuiaqatigiittut suliffiit amerlanerpaat pilersinniassagutsigit pisussaaffeqarpugut nunani tunitsivinnik ingerlatsisunut atugassarititaasut sapinngisamik pitsaanerpaami inissisimatinneqarnissanik. Tassaniipporlu aamma tamatta suliffeqarfiuterput tassaasoq Royal Greenland. Isumaqarpungalu uagut pigisatta sapinngisamik pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat anguniartariaqaripput, tassami illuatungaatigut piunasaqarsinnaanngilagut sapinngisamik nunami tunisassiorneq annertusartariaqaripput aammalu naleqarnerulersitsisariaqartugut, iluatungatigullu umiarsualeeqattaarniaatigaluta privatinik tunitsivinnik. Royal Greenlandimi taannaavoq suliffeqarfiuterput Nunatta karsianut utertitsisartoq sinneqartoorutiminik.

--

Pisortat ikiorsiissutaannut tunngatillugu majip aallaqqaataani qasseriaraluarnersoq, aammalumi tusagassiuutitigut, Pisortanullu ataatsimeeqateqartarnikkut ukiorpassuanngorpoq paasisitsiniaasarlunga

Peqqussummi ajortoqartoq iluarsisariaqartorlu piumasaqaatigisarlugu.

Tassa Pisortat ikiorsiissutaannik utertitsisussaatitaaneq pivara. Ikiorsiissutinik utertitsisussaatitaaneq unitsinneqarlunnartariaqarpoq !

Imaakkami ilaasortarput suliffissaqartinneqani ikiorserneqarniaruni taasersuisussanngorlugu ullumikkut atsiortinneqartarpoq. Taama pisoqartillugu ilaasortarput qaquguungaluarnersoq suliffittaaruni akileraarutit peereerlugit akissarsiaminit inigisaminut, kallerup inneranut, imermut, meeqqerivimmut akiligassarpassuarnullu allanut akilersuilertarpoq, tamanna ajunngilaq, tamakkumi akiligassat tamatta qaammatit tamaasa akilersugassaraagut.

Aanali ajortua. Ilaasortatta qaammammut akiligassani akilinngikkaaluunniit suli, akissarsiaanit ilanngartuutereertarpaat, Pisortat ikiorsiissutaat pisartagarisimasaanik akilersuisillugu 33,3%-imik akissarsiasaanit ilanngaallugu.

Politikerit maani tusaasusi aperaassi, ilaasortarput qaammammut akiligassanut akileereeraangami, akissarsiamiinillu Pisortanit ilanngaanneqareeraangami isumaqarpisi sinneqassasoq ?

Naak meeqqanut atisassarsiutissai ? naak atualeqqaartooruni tunissutissai ?
Naak angajoqqaat feerialerunik angalanissaminnut akissaat il.

Taamaaligaangat soorunami ilaasortatsinnut apeqqusernarsisarpoq, tassami suliguni suliguni aningaasanillu takusassaqaanngikkuni sumut taava iluaqutaava nukippassuit atorunigit suliniarsaraluni, akissarsiguni meeqqaminulluunniit tunniussassaqarani.

Taamaattumik politikerit qinnuigaassi sulisartuusugut piumasaqaaterput tusaqqullugu, Pisortat ikiorsiissutaannik utertitsisussaatitaaneq unitsinneqarli!

Ukiuni kingullerni malunnarsiartoqqilerpoq avataaninngaanniik pisariaqaanngitsumik tikisitsiortornersuaq, pisiniarfigummi marluk angisuut qiviarutsigit takusinnaavarput avataaninngaanniik tikisitsiortorneq annertusiartortoq.

Niuernermut marlunnik ilinniarfeqarpugut ukiorpassuit ingerlasut, taava

imaassimanerpa nunatsinni pissusiviusunut taakkua ilinniartitsinerat tulluarsimanngitsoq ? tassami sooq pisiniarfinni taakkunani marlunni angisuuni (taalluaannarlugit Brugsen aamma Pisiffik) maannakkut tikisitat taama amerlatigilerpat.

Periarfissallu marluinnaapput ilinniartitseriaaserput ajorsimavoq, imaluunniit kammalaatersorluni pisariaqanngitsumik avataaniik tikisitsiortorpeq ingerlanneqalersimoq. Tamannalu pissusissamisunngilaq, minnerunngitsumik nunatsinni suliffissaaleqineq 10 % sinnerlugu inissisimatillugu.

Kiisalu aalisarnek pillugu isumasioqatigiinnersuit naammaleqaat, aatsitassarsiorniarnek pillugu ataatsimeersuartitsinersuit naammaleqaat, ilissi politikerit inuiaat kalaallit qinigaat akisussaaffik tigullugu tamakku nammattorsuarmik isummorsorfigineqareersut siunnerfilersorniarsigit, suliffissanillu ataavartunik piusussanik pilersitsiortorlusi. Taakkumi qulakkeerisussaapput meerartatta angajoqqaavisa pilluarlutik peqqissuullutik ilorraap tungaanut akissarsiorlutik inuulernissaannut, taamalu meerartatta toqqissisimallutik inuulernissaannut.

Isumaqarpugut piffissanngortoq politikerit meeqqanut tunngatillugu inuiaqatigiit akornanni oqallinnernik annertunerusumik aaqqissuussisariaqalertut. Tamattami angorusupparput meeqqatta sutigut tamatigut pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat. Meeqqalli pitsaannerusumik atugaqalersinnaanngillat angajoqqaat pitsaasumik atugaqalinngippata, suliffisatigut, ineqarnikkut, minnerunngitsumillu peqqinnissaqarfiit kiffartuussinerat eqqarsaatigalugu. Taamaammat angajoqqaat unammisinnaasaminnik suliffeqarnissaat pisariaqarpoq, pitsaannerusunillu atugassaqartinneqarnissaat pisariaqarluni. Tamakku naammassigutsigit taava aatsaat angajoqqaat sulisartut, meeqqallu pilluartut, ilinniarusuttut, imminnut tatigalutik nukittuut pilersissavagut.

Qujanaq, neriuppunga sulisartut ulluanni ullorsiorluarumaartusi.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2016>